

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСП «ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ, ПРАВА ТА
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗУНУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВСП «ФКЕПІТ ЗУНУ»

Василь МАРТИНЮК

«31» вересня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «ДИФЕРЕНЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ»

Освітньо-професійний ступінь – фаховий молодший бакалавр

Галузь знань: *05 Соціальні та поведінкові науки*

Спеціальність: *053 Психологія*

Освітньо-професійна програма: «*Психологія*»

Циклова комісія суспільних та психологічних дисциплін

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)	Загальний обсяг год.	Екзамен/ залік
Денна	4	7, 8	41	41	68	150	Залік – 7 Екзамен – 8

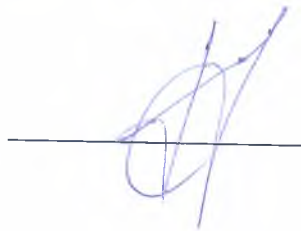
Тернопіль – 2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія затвердженої Педагогічною радою ВСП «ФКЕПІТ ЗУНУ» «26» серпня 2020р.

Робоча програма складена викладачем Лукашем Е.Я.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії суспільних та психологічних дисциплін, протокол № 1 від 28.08 2023р.

Голова циклової комісії

Галина ДУРДАС

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Диференційна психологія»**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>Денна форма навчання</i>
Змістових модулів – 3	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна дисципліна
	Спеціальність: 053 Психологія	Рік підготовки – 4
		Семестр – 7, 8
Загальна кількість годин – 150	Освітньо-професійна програма «Психологія»	Лекції (41 год.)
		Практичні (41 год.)
		Самостійна робота (68 год.)
	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Вид контролю: 7 семестр – залік 8 семестр – екзамен

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Дана навчальна дисципліна є основою теоретичних знань щодо природи індивідуальних відмінностей, співвідношення біологічного та соціального, причин та наслідків індивідуальних відмінностей, особливостей життєдіяльності, розвитку, та адаптивних можливостей людини в залежності від її індивідуальності. Вона сприяє становленню у студентів світоглядної основи теоретичної і практичної діяльності майбутнього психолога завдяки засвоєнню знань з курсу та систематизації й узагальнення наявних у них професійних знань.

2.1. Мета вивчення дисципліни: ознайомлення та засвоєння студентами-психологами теоретичних концепцій щодо причинно-наслідкової обумовленості індивідуальних відмінностей та закладення теоретичної основи комплексного підходу до вивчення індивідуальності.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

- розкрити актуальність проблематики індивідуальності в психології та необхідності врахування індивідуальних особливостей в практичній роботі психолога;
- забезпечити оволодіння термінологічним апаратом дисципліни;
- викласти суть основних підходів до вивчення індивідуальності;
- ознайомити з детермінантами та особливостями прояву індивідуальних відмінностей, що проявляються на нарізних структурних рівнях індивідуальності;
- забезпечити набуття досвіду діагностування індивідуальних відмінностей.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Диференційна психологія» студент повинен:

знати:

- основні теорії та підходи, які використовуються для пояснення і розуміння індивідуальних відмінностей між людьми, такі як теорія темпераменту, типологічні підходи, теорії інтелектуальних відмінностей тощо;

- методи та прийоми дослідження індивідуальних різниць, включаючи тести, анкети, спостереження тощо;
- які відмінності в психологічних характеристиках спостерігаються у різних вікових групах, включаючи дітей, підлітків, дорослих та людей похилого віку;
- вплив соціального та культурного середовища, гендерних ролей, етнічних та культурних особливостей на формування психологічних відмінностей між людьми;

вміти:

- аналізувати та порівнювати індивідуальні психологічні особливості людей за різними параметрами, такими як темперамент, інтелект, особистісні риси, соціальні характеристики тощо;
- застосовувати різні методи та прийоми дослідження індивідуальних відмінностей, включаючи стандартні тести, анкети, інтерв'ю, спостереження та інші психологічні методи дослідження;
- розпізнавати вплив соціальних, культурних, гендерних та інших контекстуальних факторів на формування психологічних відмінностей між людьми.
- визначати специфіку індивідуальних рис та особливостей в різних вікових групах, включаючи дітей, підлітків, дорослих та людей похилого віку;
- досліджувати вплив індивідуальних відмінностей на поведінку й розвиток людини в різних контекстах.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

2.4. Результати навчання:

ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПРН3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з

використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПРН5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПРН6. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.

ПРН7. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника .

ПРН10. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ДИФЕРЕНЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ»

I СЕМЕСТР

Змістовий модуль 1.

Теоретичні та методологічні аспекти індивідуальної мінливості психіки.

Тема 1. Предмет і методи диференційної психології

Предмет диференційної психології. Завдання диференційної психології: науково-дослідні, діагностичні, корекційні. Теоретичне та прикладне значення диференційної психології, її зв'язок з іншими науками. Роль диференційної психології в діяльності практичного психолога. Методи диференційної психології: організаційні, емпіричні, оброблюючі. Близнюків метод.

Тема 2. Загальні принципи диференційно-психологічного аналізу

Системний підхід у вивченні індивідуальних особливостей людини. Аспекти системного опису об'єкта диференційної психології: структурно-динамічний, онтологічний, хронологічний, каузальний. Принцип формального підходу в диференційній психології. Психологічний аналіз інтеріндивідуальних характеристик особистості. Психологічна характеристика інтеріндивідуальних особливостей людини. Індивідуальні, типологічні та групові відмінності людей — система базових орієнтацій як диференційно-психологічні характеристики. Ендофактори та екзофактори у детермінації відмінностей. Вимірюваність і статистичне оцінювання в диференційній психології.

Тема 3. Онтологічна характеристика розвитку психіки людини

Проблема співвідношення соціального та біологічного у диференційній психології. Видова специфіка біологічного в розвитку людини. Соціальне в розвитку психіки людини. Системний підхід у розумінні онтогенезу індивідуальної організації людини. Співвідношення понять “генотип”,

“фенотип” і “норма реакції”.

Змістовий модуль 2. Психологічний аналіз диференційних координат особистості

Тема 4. Ієрархічна модель індивідуальності людини

Роль праці, спілкування та пізнання в індивідуальному розвитку особистості. Фактори, що визначають індивідуальний розвиток людини, їх характеристика. Мікрохронологічна характеристика та темпи динаміки психіки. Гетерохронія та суперечності індивідуального розвитку особистості. Макрохронологічна характеристика і тривалість життя людини. Видові зміни часової структури розвитку психіки особистості. Структура індивідуальності людини. Індивідні властивості індивідуальності. Особистісні властивості індивідуальності. Метапараметри функціонування індивідуальності. Механізми формування та розвитку індивідуальності. Системний аналіз ієрархії індивідуальних відмінностей.

Тема 5. Диференційно-психологічна характеристика психічних процесів особистості

Специфічні особливості відчуттів людини. Диференційна характеристика сприймання. Міжіндивідні відмінності у сенсомоторній сфері. Відмінності в людській пам'яті як аспект дослідження диференційної психології. Диференційний аналіз мислительних процесів особистості. Індивідуальні відмінності в образній сфері. Своєрідність уявлення особистості як аспект вивчення диференційної психології. Диференційні особливості мовленнєвої діяльності. Індивідуальні типи та особливості уваги.

Тема 6. Диференційний аналіз емоційно-вольової сфери особистості та інтелекту

Своєрідність почуттів та емоцій особистості. Аналіз позитивного та негативного характеру емоцій особистості. Види емоцій та їх диференційний

аналіз. Специфічні особливості переживань та їх характеристика. Індивідуальні стилі емоційного реагування. Своєрідність інтелекту особистості. Аналіз структури інтелекту. Види інтелекту та їх диференційний аналіз. Специфічні особливості інтелекту та їх характеристика. Індивідуальні стилі мислення. Проблеми дослідження інтелекту в диференційній психології. Індивідуальні особливості виховання та розвитку інтелекту людини.

Тема 7. Аналіз психічних властивостей особистості через призму диференційної психології

Місце темпераменту у структурі індивідуальних властивостей людини. Особливості типів вищої нервової діяльності та їх зв'язок із темпераментом. Якості темпераменту як критерії відмінностей у диференційній психології. Особливості прояву типів темпераменту у праці та навчанні. Специфіка виховання дітей з різним типом темпераменту. Проблеми вивчення характеру в диференційній психології. Диференційний аналіз структури характеру особистості. Специфіка форм прояву характеру людини. Фізіогноміка, хірологія, френологія, графологія як методи дослідження форм прояву характеру. Проблеми вивчення здібностей у диференційній психології. Аналіз форм прояву здібностей. Якісна і кількісна характеристики здібностей та їх диференційний аналіз. Особливості рівнів здібностей. Диференційний аналіз видів здібностей. Зв'язок здібностей з типологічними властивостями нервової системи.

Змістовий модуль 3. Психологічний аналіз диференційних координат особистості.

Тема 8. Диференціальна психологія міжстатевих відмінностей

Стать в структурі індивідуальності. Теорії і концепції розвитку статевої ідентичності. Еволюційна теорія статевого диморфізму В. Геодакяна. Етологія статі. Нейроандрогенетична теорія Л. Елліса. Міжстатеві відмінності у психологічних якостях. Особливості моральної свідомості чоловіків і жінок.

Тема 9. Стиль особистості як аспект дослідження диференційної психології

Дослідження проблем стиля у диференційній психології. Пояснювальні концепції та інтерпретація стильових параметрів. Єдина концепція стилю людини. Стильова сфера: внутрішній і зовнішній контури. Типологія стилів людини. Умови формування індивідуального стилю діяльності.

II СЕМЕСТР

Змістовий модуль 1. Диференційні аспекти вікової психології.

Тема 10. Індивідуальна та вікова специфіка життєвого циклу людини

Основні напрями становлення індивідуальної організації в період новонародженості. Психічна своєрідність формування особистості в ранньому дитинстві. Багатогранність і складність психологічного розвитку дошкільника. Специфіка дії загальних законів онтогенезу в динаміці психіки школяра. Віковий підхід до вивчення психіки дорослої людини. Змінення в мотиваційній і ціннісній сферах особистості дорослого віку. Індивідуальна організація людини з позиції гетерогенезу. Типи старіння людини.

Змістовий модуль 2. Диференційні аспекти педагогічної психології.

Тема 11. Диференційований підхід у навчанні та вихованні

Науково-теоретичні та організаційні основи диференціації змісту освіти. Відмінність диференційованого навчання від інших групових форм навчальної роботи. Відмінності диференційованого навчання в молодших і старших класах. Диференційований підхід як засіб індивідуалізації навчання та виховання. Спільне та відмінне в поняттях “індивідуальний” і “диференційований” підходи в навчанні та вихованні. Особливості індивідуального підходу у формуванні дитячого колективу.

Змістовий модуль 3.
Диференційні аспекти поведінкових відхилень в психології.

Тема 12. Диференційні аспекти девіантної поведінки особистості

Диференціація форм девіантної поведінки. Передумови особистісних деформацій. Деліквентність особистості як аспект дослідження диференційної психології. Диференційні характеристики центральних утворень кримінальної особистості (за А. О. Реаном). Деструктивні тенденції індивідуальності. Форми індивідуальної дезадаптації.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Диференційна психологія»

Назва теми		Кількість годин		
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
I СЕМЕСТР				
Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні аспекти індивідуальної мінливості психіки.				
1.	Тема 1. Предмет і методи диференційної психології	2	2	4
2.	Тема 2. Загальні принципи диференційно-психологічного аналізу	4	4	6
3.	Тема 3. Онтологічна характеристика розвитку психіки людини	4	4	6
Змістовий модуль 2. Психологічний аналіз диференційних координат особистості.				
4.	Тема 4. Ієрархічна модель індивідуальності людини	2	2	6
5.	Тема 5. Диференційно-психологічна характеристика психічних процесів особистості	4	4	6
6.	Тема 6. Диференційний аналіз емоційно-вольової сфери особистості та інтелекту	4	4	6
7.	Тема 7. Аналіз психічних властивостей особистості через призму диференційної психології	4	4	6
Змістовий модуль 3. Психологічний аналіз диференційних координат особистості.				
8.	Тема 8. Диференціальна психологія міжстатевих відмінностей	4	4	4
9.	Тема 9. Стиль особистості як аспект дослідження диференційної психології	2	2	6
II СЕМЕСТР				
Змістовий модуль 1. Диференційні аспекти вікової психології.				
10.	Тема 10. Індивідуальна та вікова специфіки життєвого циклу людини	4	4	6
Змістовий модуль 2. Диференційні аспекти педагогічної психології.				
11.	Тема 11. Диференційований підхід у навчанні та вихованні	4	4	6
Змістовий модуль 3. Диференційні аспекти поведінкових відхилень в психології.				
12.	Тема 12. Диференційні аспекти девіантної поведінки особистості	3	3	6
Разом		41	41	68

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ДИФЕРЕНЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ»

I СЕМЕСТР

Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні аспекти індивідуальної мінливості психіки

Тема 1. Предмет і методи диференційної психології.

Мета: ознайомлення з основними поняттями, методами та підходами, що використовуються в диференційній психології; розуміння індивідуальних відмінностей в поведінці та психіці людини, їх дослідження та аналіз.

План практичного заняття:

1. Предмет диференційної психології.
2. Завдання диференційної психології: науково-дослідні, діагностичні, корекційні.
3. Теоретичне та прикладне значення диференційної психології, її зв'язок з іншими науками.
4. Роль диференційної психології в діяльності психолога.
5. Методи диференційної психології.

Тема 2. Загальні принципи диференційно-психологічного аналізу.

Мета: ознайомлення з основними методами, підходами та принципами, що використовуються в диференційно-психологічному аналізі індивідуальних різниць.

План практичного заняття:

1. Системний підхід у вивченні індивідуальних особливостей людини.
2. Аспекти системного опису об'єкта диференційної психології: структурно-динамічний, онтологічний, хронологічний, каузальний.
3. Принцип формального підходу в диференційній психології.
4. Психологічний аналіз інтеріндивідуальних характеристик особистості.

- Психологічна характеристика інтеріндивідуальних особливостей людини.
5. Індивідуальні, типологічні та групові відмінності людей — система базових орієнтацій як диференційно-психологічні характеристики.
 6. Ендофактори та екзофактори у детермінації відмінностей. Вимірюваність і статистичне оцінювання в диференційній психології.

Тема 3. Онтологічна характеристика розвитку психіки людини.

Мета: ознайомити студентів з філософським підґрунтям та онтологічними аспектами процесу розвитку людської психіки.

План практичного заняття:

1. Проблема співвідношення соціального та біологічного у диференційній психології.
2. Видова специфіка біологічного в розвитку людини.
3. Соціальне в розвитку психіки людини.
4. Системний підхід у розумінні онтогенезу індивідуальної організації людини.
5. Співвідношення понять “генотип”, “фенотип” і “норма реакції”.

Змістовий модуль 2. Психологічний аналіз диференційних координат особистості

Тема 4. Ієрархічна модель індивідуальності людини.

Мета: полягає в ознайомленні студентів з концепцією та структурою ієрархічної моделі індивідуальності людини.

План практичного заняття:

1. Роль праці, спілкування та пізнання в індивідуальному розвитку особистості.
2. Мікрохронологічна характеристика та темпи динаміки психіки.
3. Макрохронологічна характеристика і тривалість життя людини. Видові зміни часової структури розвитку психіки особистості.
4. Структура індивідуальності людини.

Тема 5. Диференційно-психологічна характеристика психічних процесів особистості.

Мета: збагатити студентів розумінням психічних процесів людини з погляду диференційної психології.

План практичного заняття:

1. Специфічні особливості відчуттів людини.
2. Диференційна характеристика сприймання.
3. Міжіндивідні відмінності у сенсомоторній сфері.
4. Відмінності в людській пам'яті як аспект дослідження диференційної психології.
5. Диференційний аналіз мислительних процесів особистості.

Тема 6. Диференційний аналіз емоційно-вольової сфери особистості та інтелекту.

Мета: навчити студентів аналізувати та розуміти взаємозв'язок між емоційно-вольовою сферою та інтелектуальними здібностями у контексті індивідуальних відмінностей особистості.

План практичного заняття:

1. Своєрідність почуттів та емоцій особистості. Аналіз позитивного та негативного характеру емоцій особистості.
2. Види емоцій та їх диференційний аналіз.
3. Специфічні особливості переживань та їх характеристика. Індивідуальні стилі емоційного реагування.
6. Своєрідність інтелекту особистості. Аналіз структури інтелекту.
7. Види інтелекту та їх диференційний аналіз. Специфічні особливості інтелекту та їх характеристика. Індивідуальні стилі мислення.
8. Проблеми дослідження інтелекту в диференційній психології. Індивідуальні особливості виховання та розвитку інтелекту людини.

Тема 7. Аналіз психічних властивостей особистості через призму диференційної психології.

Мета: поглибити розуміння психічних властивостей особистості та встановити зв'язки між ними з огляду на індивідуальні відмінності.

План практичного заняття:

1. Місце темпераменту у структурі індивідуальних властивостей людини.
2. Проблеми вивчення характеру в диференційній психології.
3. Диференційний аналіз структури характеру особистості.
4. Вивчення конституційних типів диференційною психологією.
5. Проблеми вивчення здібностей у диференційній психології.

Змістовий модуль 3.

Психологічний аналіз диференційних координат особистості

Тема 8. Диференціальна психологія міжстатевих відмінностей.

Мета: полягає в розумінні та вивченні відмінностей у психологічних характеристиках та поведінці між чоловіками та жінками.

План практичного заняття:

1. Стать у структурі індивідуальності.
2. Теорії і концепції розвитку статевої ідентичності.
3. Еволюційна теорія статевого диморфізму В. Геодакяна.
4. Етологія статі.
5. Нейроандрогенетична теорія Л. Елліса.
6. Міжстатеві відмінності у психологічних якостях.
7. Особливості моральної свідомості чоловіків і жінок.

Тема 9. Стиль особистості як аспект дослідження диференційної психології.

Мета: полягає в ознайомленні студентів з різними підходами до вивчення та розуміння стилю особистості в контексті диференційної психології.

План практичного заняття:

1. Дослідження проблем стилю у диференційній психології.
2. Пояснювальні концепції та інтерпретація стильових параметрів.
3. Єдина концепція стилю людини.
4. Стильова сфера: внутрішній і зовнішній контури.
5. Типологія стилів людини.
6. Умови формування індивідуального стилю діяльності.

II СЕМЕСТР

Змістовий модуль 1.

Диференційні аспекти вікової психології

Тема 10. Індивідуальна та вікова специфіка життєвого циклу людини.

Мета: полягає в тому, щоб надати студентам розуміння про важливі етапи у житті людини і специфічні вікові особливості, які включають фізичний, психологічний та соціальний аспекти.

План практичного заняття:

1. Основні напрями становлення індивідуальної організації в період новонародженості.
2. Психічна своєрідність формування особистості в ранньому дитинстві.
3. Багатогранність і складність психологічного розвитку дошкільника.
4. Специфіка дії загальних законів онтогенезу в динаміці психіки школяра.
5. Віковий підхід до вивчення психіки дорослої людини.
6. Змінення в мотиваційній і ціннісній сферах особистості дорослого віку.
7. Індивідуальна організація людини з позиції гетерогенезу.
8. Типи старіння людини.

Змістовий модуль 2.

Диференційні аспекти педагогічної психології

Тема 11. Диференційований підхід у навчанні та вихованні.

Мета: полягає в тому, щоб надати студентам розуміння про індивідуалізацію та адаптацію навчання й виховання до потреб та можливостей кожної окремої дитини.

План практичного заняття:

1. Науково-теоретичні та організаційні основи диференціації змісту освіти.
2. Відмінність диференційованого навчання від інших групових форм навчальної роботи.
3. Відмінності диференційованого навчання в молодших і старших класах.
4. Диференційований підхід як засіб індивідуалізації навчання та виховання.
5. Спільне та відмінне в поняттях “індивідуальний” і “диференційований” підходи в навчанні та вихованні.
6. Особливості індивідуального підходу у формуванні дитячого

Змістовий модуль 3.

Диференційні аспекти поведінкових відхилень в психології

Тема 12. Диференційні аспекти девіантної поведінки особистості.

Мета: полягає в розумінні та аналізі різних сторін девіантної поведінки в контексті психології.

План практичного заняття:

1. Диференціація форм девіантної поведінки.
 2. Передумови особистісних деформацій.
 3. Деліквентність особистості як аспект дослідження диференційної психології.
 4. Диференційні характеристики центральних утворень кримінальної особистості (за А. О. Реаном).
- Деструктивні тенденції індивідуальності. Форми індивідуальної дезадаптації.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

№ з/п	Тематика	Години
1.	Тема 1. Предмет і методи диференційної психології	4
2.	Тема 2. Загальні принципи диференційно-психологічного аналізу	6
3.	Тема 3. Онтологічна характеристика розвитку психіки людини	6
4.	Тема 4. Ієрархічна модель індивідуальності людини	6
5.	Тема 5. Диференційно-психологічна характеристика психічних процесів особистості	6
6.	Тема 6. Диференційний аналіз емоційно-вольової сфери особистості та інтелекту	6
7.	Тема 7. Аналіз психічних властивостей особистості через призму диференційної психології	6
8.	Тема 8. Диференціальна психологія міжстатевих відмінностей	4
9.	Тема 9. Стель особистості як аспект дослідження диференційної психології	6
10.	Тема 10. Індивідуальна та вікова специфіки життєвого циклу людини	6
11.	Тема 11. Диференційований підхід у навчанні та вихованні	6
12.	Тема 12. Диференційні аспекти девіантної поведінки особистості	6
Разом		68

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Навчальний процес передбачає проведення лекцій і практичних занять, самостійну роботу. Мова викладання – українська.

У процесі викладання дисципліни «Диференційна психологія» використовуються такі методи навчання як:

- словесні (пояснення, лекція);
- наочні (ілюстрації, плакати, схеми, карти, мультимедійні файли);
- практичні (самостійна робота на занятті та позааудиторна діяльність, виконання розрахункових завдань);

- методи стимулювання обов'язку та відповідальності у студентів: переконання у значущості навчання, вимоги, вправи з виконання вимог, програмоване опитування;

- методи стимулювання інтересу до навчання: пізнавальні ігри, навчальні дискусії; створення ситуацій емоційно-моральних переживань; створення ситуацій пізнавальної новизни; створення ситуації зацікавленості;

- за ступенем самостійної роботи студентів: методи взаємодії викладача та студента (бесіда, дискусія); методи самостійної роботи студентів (самостійна робота з книгою, письмова робота, самостійна робота під керівництвом викладача);

- за особливостями навчально-пізнавальної діяльності студентів: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий (евристичний), дослідницький;

- за джерелом інформації і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення); наочні (ілюстрація, демонстрація).

У навчальному процесі застосовуються: лекції, в тому числі із використанням засобів комп'ютерної техніки; практичні заняття; виконання самостійної роботи; робота в мережі Інтернет.

8. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

I СЕМЕСТР

Рубіжна атестація № 1	Директорська контрольна робота (№ 2)	Середній бал (№ 3)	Разом
25%	50%	25%	100%

II СЕМЕСТР

Рубіжна атестація № 1	Директорська контрольна робота (№ 2)	Середній бал (№ 3)	Екзамен	Разом
20%	25%	15%	40%	100%

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за 100-бальною шкалою / ECTS	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти	Рівень компетентності
90-100 A	Відмінно	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі. Здобувач освіти активно працює протягом усього курсу і показує при цьому високий рівень володіння теоретичними знаннями і практичними вміннями, відповідь його правильна, обґрунтована, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння здійснювати зв'язок	Високий (творчий) рівень

		теоретичних занять з практичними і реалізувати міжпредметні зв'язки. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самотійно розробленим алгоритмом.	
85-89 В	Дуже добре	Оцінюється завдання, що містить відповіді в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє достатній рівень володіння теоретичним матеріалом і практичним вмінням з несуттєвими неточностями, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки з окремих питань навчального матеріалу.	Достатній рівень
75-84 С	Добре	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється незначна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє достатній рівень володіння теоретичним матеріалом і практичним вмінням з певними неточностями та недоліками, достатньо проявляє вміння самотійно та аргументовано викладати матеріал.	
65-74 D	Задовільно	Оцінюється завдання, що містить відповіді в яких виявляється середній рівень володіння теоретичними знаннями, розуміння навчального матеріалу, а також практичних вмінь. Здобувач освіти в цілому оволодів суттю питань з даної теми, намагається аналізувати факти та події, робити певні конкретні висновки, недостатньо проявляє вміння самотійно та аргументовано викладати матеріал, виявляє недостатній рівень поінформованості у практичному застосуванні.	Середній рівень
60-64	Достатньо	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються мінімальні знання і розуміння навчального матеріалу, проте	

Е		недостатньо вони глибокі та осмислені. Здобувач освіти на заняттях поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, частково аналізує навчальний матеріал, проте при цьому робить неконкретні та неточні висновки, виявляє низький рівень поінформованості у практичному застосуванні.	
35-5 FX	Незадовільно	Оцінюється завдання, що не виконане або містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Здобувач освіти відтворює незначну частину навчального матеріалу, викладає його уривчастими реченнями, безсистемно, відсутні висновки, узагальнення. Під час відповіді здобувач освіти допускає суттєві помилки, які не здатен виправити після коригуючих запитань, рівень володіння теоретичними знаннями і практичним вмінням не задовольняє мінімальні критерії. Обов'язкове складання повторного екзамену, заліку.	Низький рівень
1-34 F	Незадовільно	Оцінюється завдання, що не виконане, у здобувача освіти відсутні елементарні як теоретичні знання, так і практичні вміння. Обов'язкове повторне вивчення навчальної дисципліни.	Незадовільний рівень

10. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	Рівень компетентності
	Екзамен	Залік		
90-100	5 (відмінно)	Зараховано	A	Високий (творчий) рівень
85-89	4 (дуже добре)		B	Достатній рівень
75-84	4 (добре)		C	
65-74	3 (задовільно)		D	Середній рівень
60-64	3 (достатньо)		E	
35-59 (незадовільний рівень)	2 (незадовільно з можливістю повторного складання екзамену)	Незараховано (з можливістю повторного складання заліку)	FX	Низький рівень
1-34	2 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	Незараховано (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	X	Незадовільний рівень

11. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Тексти лекцій.
2. Завдання для практичних завдань.
3. Завдання для самостійної роботи.
4. Тести для перевірки знань студентів.
5. Засоби діагностики знань студентів.
6. Критерії оцінювання знань студентів.
7. Посібники.
8. Презентаційні матеріали.
9. Інтернет-джерела.

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова:

1. Агеєва В.П. Інша оптика: гендерні виклики сучасності. Київ: Smoloskyp, 2019. 250 с.
2. Герц Алла Анатоліївна. Права людини, сексуальна орієнтація та гендерна рівність : навчальний посібник. Київ, 2018. 326 с
3. Зінюк О.Л. Програми гендерних студій в українських університетах. Івано-Франківськ, 2019, 788 с.
4. Короход Я.Д. Диференціальна психологія: навчально-методичні рекомендації (для студентів факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА») / Я. Д. Короход, Л. В. Долінська. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія»; Фенікс, 2021. 55 с.
5. Лазуренко О.О. Психологія емоцій: підручник. Київ: Книга Плюс, 2018. 264с.
6. Лебон Густав. Психологія людських спільнот: Психологія народів. Психологія мас (Психологія натовпу). Київ: Андронум, 2021, 438 с.
7. Мельник Віктор. У полоні інтерпретацій: Політична антропологія між Сходом і Заходом. Вінниця: Нова Книга, 2021
8. Палій А.А. Диференціальна психологія. Курс лекцій, 2-ге видання Київ 2020. - ISBN 978-966-8226-87-8 URL: <https://westudents.com.ua/knigi/499-diferentsalna-psihologiya-paly-aa.html>
9. Резник Націоналізм як основа збереження та розвитку націй.
https://chtyvo.org.ua/authors/Reznik_Anatolii/Natsionalizm_iak_osnova_zberezhennia_ta_rozvytku_natsii/
10. Романовська Л.І., Подкоритова Л.О. Диференційна психологія: Навч. посіб. Львів: “Новий Світ – 2000”, 2020. 236 с.
11. Спенсер Велз. Подорож людини: генетична одіссея. Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2019. 224 с
12. Фрейд Зигмунд. Психологія спільнот і аналіз людського "Я". Київ: Андронум, 2021. 90 с.
13. Щотка О. П. Гендерна психологія: навч. посіб. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. 358 с.
14. Graff A., R. Kuper and S. D. Walters (2019). Introduction: Gender and the Rise of the Global Right. Signs: Journal of Women in Culture and Society. 44(3). 2019 P. 541-560.

15. Kim Werner, Ding Ye. Events - Future, Trends, Perspectives: An International Approach Stuttgart: UTB, 2020. 366 p.
16. Lamiell James T. Psychology's Misuse of Statistics and Persistent Dismissal of its Critics. London: Spring. 179 p.
17. Philip J. Corr, Gerald Matthews. The Cambridge Handbook of Personality Psychology. Cambridge: Cambridge University Press, 2020. 566 p.
18. Sommer Patricia. Differential Psychology: Understand the different personalities and read people with personality research. Berlin: XinXii, 2022. 103 p
19. Weiss Roberts Laura. American Psychological Association. Publication Manual of the American Psychological Association. Washington: American Psychological Association; Seventh Edition, 2019, 428 p.

Допоміжна:

1. Бондарчук І. Soft skills, або «м'які навички» для навчання та роботи. Видавництво «Шкільний світ». 2020. 120 с.
2. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Харків: «Vivat». 2019. 512 с.
3. Дестено Д. Емоційний успіх. Як отримати бажане та необхідне від життя за допомогою трьох ключових емоцій. Видавництво «Фабула», 2019. 288с.
4. Диспенза Д. Розвивай свій мозок. Київ: «Book Chef». 2019. 656 с.
5. Максименко С. Д., Кузікова С. Б. Особистість як суб'єкт подолання кризових ситуацій: психологічна теорія і практика: монографія. Суми: Видавництво СумДПУ, 2020. 540 с.
6. Піз А., Піз Б. Мова кохання. Київ: КМ-БУКС, 2019. 144 с.
7. Поліщук С.А. Методичний довідник з психодіагностики: навчально-методичний посібник. Суми: Університетська книга, 2020. 442 с.
8. Сенн Л. Ліфт настрою. Як керувати своїми почуттями та емоціями. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля». 2019. 224 с.
9. Сігман М. Таємне життя розуму як ми мислимо, відчуваємо й вирішуємо. Харків: «Vivat». 2019. 288 с.
10. Чебикін О. Я., Павлова І. Г. Становлення емоційної зрілості в підлітковому та юнацькому віці. Наука і освіта: науково-практичний журнал. 2019. № 5–6. С. 180–186.
11. Якутенко І. Воля та самоконтроль. Як гени і мозок заважають нам боротися зі спокусами. Харків: Ранок, 2019. 432 с.

13. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Туриніна О. Л., Варлакова Є. О. Диференціальна психологія. Навчально-методичний посібник. URL: <http://portal.iapm.edu.ua/portal/media/books/f64a8b1007064cac85a4568dce1535ad.pdf>.
2. Усе починається з любові або «Хімія мозку» (В кабінеті у психолога, 20.03.2018) URL: <http://radioyoungster.org/use-pochinayetsya-z-lyubovi-abo-himiyamozku/>.
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
4. Науковий журнал з соціології та психології. URL: <http://habitus.od.ua/> Габітус.
5. Матеріали наукової бібліотеки. URL: <https://r.donnu.edu.ua/DSpace>.
6. Освітній портал. URL: <http://www.osvita.org.ua>.
7. Бібліотека ЗУНУ. URL: <http://library.tneu.edu.ua>.
8. Mayer J.D., Salovey P. Emotional intelligence and the construction and regulation of feelings. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/be91/381e91e0e1336fe1188e1e92613a0ad98632.pdf>.